

Historik

Aurooraköören 1963–2013

Var Aurooraköören en gång i tiden före sin tid?

Det verkar så. I en skivrecension 1988 kan körens dirigent Paul Jansson inte ”hålla tillbaka en viss triumfkänsla” då han konstaterar att ”topprankade ungdoms- och kammarkörer numera vågar sig in på de repertoarlinjer som Visköören – Studioköören – Aurooraköören lanserade redan för 25 år tillbaka”.

Det han syftar på är körens orientering bort från traditionell körmusik mot populärmusikens vida fält, ”okonventionell körmusik, t.ex. stilvarierande schlagersånger i klangbalanserade körversioner”, som han uttrycker det i 25-årshistoriken.

Bläddrar man i programhäftet för sångfesten i Åbo 2011, ser man att en sådan repertoar i dag är mera regel än undantag, särskilt i de blandade köerna.

Att det blev denna inriktning har förvisso en hel del med Paul Janssons genreöverskridande musiksyn att göra, men också med de speciella ramar kören kom att arbeta inom under sitt första decennium.

KÖREN STARTADE hösten 1963 på initiativ av Börje Lång, som i Handelsinstitutet lärde känna en grupp sångintresserade ungdomar. Manlig förstärkning värvades från en dubbelkvartett inom Brahe Djäknar. Denna leddes av Paul Jansson, som vidtalades som dirigent också för den nya formationen. Han kom sedan att leda kören i 34 år. I november 1997 dirigerade han Aurooraköören för sista gången.

Den tolv personer starka kören fick namnet Visköören. Den uppträdde redan samma höst, men den ”officiella” premiären var vid en körafton i maj 1964. Där skördade den mycket beröm för en helhet bestående av en folkvisa, en visa av Taube, två negro spirituals, en evergreen och ett svenskt örhänge. Det är en blandning som kan sägas vara representativ för kören också långt senare, inte minst i egenskap av just – blandning.

FÖLJANDE HÖST engagerades kören för radions underhållningsserie Notvarpet med Aagot Jung och Göran Grönroos som redaktörer. I åtta program stod den tillsammans med Kurre Nordanbergs orkester för en stor del av musiken. I det här skedet byttes namnet till Åbo Studiokör, vanligen kallad Studioköören.

Det ledde även till andra engagemang inom radio och teve. Till de större hörde ett samarbete med Nacke Johanssons orkester i tre TV-program, vilka sändes på annandag jul 1965, påskdagen 1966 och hösten 1967. Påskprogrammet bestod av negro spirituals, de övriga av evergreens och annan populärmusik, inklusive finska sånger och folkvisor.

Andra synliga framträdanden var t.ex. vid Åbo Stadsorkesters första maj-konsert 1968, vid en TV-sänd sommarkonsert på Samppalinna i Åbo 1974, då med Kalevi Rothbergs orkester, och vid Åbodagarna i Göteborg samma år. Där medverkade den i två program och gav en egen konsert.

RADIO OCH TV-engagemangen samt andra uppträdanden gjorde att Studiokören kom att betraktas som halvprofessionell, något den protesterade emot. De många bokningarna gjorde att det kom att dröja nästan sex år innan Studiokören samlade sig till en egen konsert. Det skedde i april 1969 och presenterade ett rätt brokigt program: madrigaler, folkvisor, evergreens, operettmelodier och klassiska Paul Jansson-arrangemang som Calle Schewens vals, En afton vid Mjörn och Fiolen min.

Men rollen som radiokör satte spår även i det musikaliska. Samarbetet med redaktörer och orkestrar krävde anpassning till andras önskemål, snabbt levererade arrangemang och snabb inövning. Jansson löste det så att han skrev ”arrangemang med så naturliga intervall som möjligt”. Det var en konstnärlig lösning på ett praktiskt problem, men kom samtidigt att påverka hans sätt att arbeta och manifesteras sig som en särskild stil och en igenkännbar signatur.

Men det som var acceptabelt i radions underhållning var inte lika lättsmält i mera traditionella körsammanhang. Studiokören fick visserligen mestadels god kritik, men det fanns också kritiker som reagerade negativt på repertoaren och den svängiga stilen. Vid tiden för tioårsjubileet uppstod det rentav en tidningsdebatt, igångsatt av en artikel där kören ansågs vara den som ”sprängde sirapsvallen”.

1976 BLEV STUDIOKÖRENS sista aktiva verksamhetsår. Efter närmare ett års överksamhet beslöt en kärntrupp göra om kören till en kammarkör med sex sångare i varje stämman. Den konstituerade sig under namnet Aurorakören den 7 november 1977. Namnet är givetvis lånat från morgonrodnadens gudinna, men har en lokal förankring i det vittra Aurorasällskapet, som på 1770-talet bl.a. grundade Finlands första tidning.

Eftersom kärntruppen var den samma, dirigenten likaså och Aurora övertog mycket av Studiokörens repertoar, kom den nya kören att uppfattas som samma kör i ny skepnad. Några större svårigheter att värva nya sångare fanns tydligen inte; redan i mars uppträdde den för första gången och i juni drog kören fullt hus i samband med FSSMF:s 50-årsjubileum i Åbo.

KÖRENS FÖRSTA NAMN, Viskören, syftade på folkvisan. Många sådana, mer eller mindre renodlade, har ingått i repertoaren, inklusive finska, engelska och tyska sånger i samma genre. Betecknande nog är trots det Brages sångböcker en mycket sällan använd källa. Men så var det också något av Janssons motto att Aurora ska sjunga sånger som andra körer inte sjunger.

När kören grundades 1963 hade varken den anglosachsiska folksångsvågen eller den moderna svenska visan hunnit slå igenom – det hände i mitten av 60-talet. Evert Taube fanns och hans sånger har funnits med från början. Långt senare skulle Aurora ställa samman ett konsertprogram med sina Taube-sånger. Körens grundare Börje Lång spelade rollen som Taube och premiären var i mars 1996, då också Åbo Damkör medverkade. Programmet blev mycket populärt och gavs under åtta år på olika håll i Finland.

Paul Jansson plockade snabbt upp den nya trenden med litterära visor och arrangerade en del av dem, inklusive lämplig popmusik – redan på 60-talet sjöng man t.ex. ett par Beatles-sånger och Bob Dylans *Blowing in the Wind*.

MEN FRAMFÖRALLT började den litterärt intresserade dirigenten själv tonsätta dikter. En särställning intar Viola Renvall, som inte bara stod för texten till körens lystringssång, utan också inspirerade till flera andliga sånger och julsånger.

Ett specifikt projekt i sammanhanget var när Jansson 1983 arrangerade Odin Sikströms tonsättningar av Viktor Sunds dikter, sånger vilka sedan ingick i ett TV-program och gavs ut på skiva.

Litteraturintresset har genom åren gett upphov till flera scenprogram i poesins tecken och har överlag inneburit en betoning av sångernas texter, någonting som följts upp under de femton år och tre dirigenter som passerat sedan Jansson slutade. I så måtto ter sig epitetet viskör fortfarande högst relevant.

DEN MUSIKALISKA profilen kan, i all sin mångsidighet, sägas ha varit förhållandevis likartad genom åren. Däremot har förstås verksamheten i övrigt förändrats en del.

Ett nytt inslag var konserter i olika delar av Svenskfinland och samarbete med andra körer i tecknet av besök och svarsbesök. Sådant samarbete har från 80-talet framåt genomförts med Haninge-Singers i Stockholm, ABC-kören i Korsholm, Jönköpings körsällskap, Sollentuna ABF-kör, Rolling Home i Mariehamn, Cajorna i Ekenäs, Harjun Lauulu i Jyväskylä och Aurorakören i Karlskrona.

Många resor har alltså gått i västerled. Särskilt hedrande var när Aurora fick representera Finland vid Sveriges körförbunds 60-årsjubileum 1980 och gav en egen konsert i Stockholms kulturhus. Kören deltog också i den finlandssvenska veckan på Skansen 1986, en vecka som ännu lever starkt i många kulturpersonligheters minne.

De längre resorna har inskränkt sig till två. 1989 reste man till Torremolinos i Spanien, där kören uppträdde fem gånger, främst i Svenska kyrkan i Fuengirola. Våren 2006 gick färden till Hapsal i Estland, där man gav en konsert med finlandssvenska sånger.

ETT ANNAT NYTT ELEMENT var skivinspelningar. Den första skivan gjordes 1981 och kallades För alla vindar efter lystringssången. Jubileumsskivan i din hand är körens åttonde. Ofta har skivorna kommit ut just till jubileer. Två av utgåvorna har innehållit julsånger (Undrets natt, 1984, Stilla Advent, 2003) och en andlig musik, Fri som rymdens svala, (1989), där det också ingick recitation av biskop Karl-Erik Forssell.

Kören medverkade också på Jag vet en dejlig rosa (1987), en folkvisekassett producerad av Åke Grandell, en profil i vårt musikliv som också i andra sammanhang varit en viktig samarbetspartner.

Skivorna har överlag varit tillbakablickande, och därmed kommit att lyfta fram körens traditioner. Det är en traditionsmedvetenhet, upplevd som en klar bild av vad kören är och bör vara, som mera har burits upp av medlemmarna än av körledarna. I själva verket är det en faktor som rätt starkt bidragit till att forma körens verksamhet, särskilt under de senare decennierna.

Jansson gav under sina senare år då och då uttryck för irritation över att hans idéer och initiativ inte alltid föll i god jord. I 25-årshistoriken presenteras han ändå under rubriken "En amatörkör är lika med sin dirigent". Hans långt yngre efterträdare har fått finna sig i att det är en "sanning" som inte längre gäller, men verkar å andra sidan ha upplevt detta som någonting ganska självklart och oproblemiskt.

PAUL JANSSON efterträddes av Carl-Ove Björkman (f. 1967), som ledde kören från början av 1998 till våren 2004, följd av Eva-Christina Pietarinens (f. 1981) tvååriga session. Sören Hakola (f. 1974) tog vid hösten 2006 och har lett kören till och med inspelningen av den här skivan. Dessa tre har givetvis, var och en på sitt sätt, gett övningar och konserter sin egen personliga prägel.

Så introducerade Björkman t.ex. mera av solistiska inslag och större instrumentvariation i ackompanjemangen. Musikmelodier och evergreens gjorde att det showmässiga i framtoningen fick en tydlig plats. I likhet med sin föregångare skrev också Björkman egna sånger och arrangemang.

Den unga Pietarinen fortsatte på samma linje. I likhet med sin företrädare och efterträdare bidrog hon bl.a. till den kontinuerliga förnyelsen av den traditionella julrepertoaren.

Hakolas tid har igen kännetecknats av stor öppenhet och bredd i repertoarvalet och t.ex. en introduktion av nyare rikssvensk populärmusik. Han har också på ett tacknämligt sätt delat med sig av sina kunskaper i tonbildning och sångteknik och förgyllt konserterna som solist.

För de senaste femton åren gäller – naturligt nog – att den dominerande roll som de Janssonska klangerna haft i körens framtoning långsamt har tunnats ut. Men det är samtidigt betecknande att förnyelsen fortsättningsvis vägs mot traditionen och att nytt och gammalt samsas i repertoar och konsertprogram.

BROR RÖNNHOLM